

Carl Gustav Jung
*Anılar,
Düşler,
Düşün-
celer*

Çeviri: İRİS KANTEMİR

10. BASKI

♥ can
otobiyografi

CARL GUSTAV JUNG
ANILAR, DÜŞLER,
DÜŞÜNCELER

Erinnerungen, Träume, Gedanken, Carl Gustav Jung

© 1961, 1962, 1963, Random House Inc.

© 1989, 1990, 1991, Random House Inc.

© 2001, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2001

10. basım: Şubat 2018, İstanbul

Bu kitabın 10. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapaktaki fotoğraf: © Douglas Glass / Paul Popper / Popperfoto / Getty Images

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-2497-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750724978

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CARL GUSTAV JUNG
ANILAR, DÜŞLER,
DÜŞÜNCELER

OTOBİYOGRAFI

Yayına hazırlayan
Aniela Jaffé

Almanca aslından çeviren
İris Kantemir

♥can

CARL GUSTAV JUNG, 1875'te İsviçre'nin Kesswil kentinde doğdu. Filoloji uzmanı bir papazın oğluydu. Basel ve Zürih üniversitelerinde tıp öğrenimi gördü. Akıl hastalıkları konusundaki çalışmaların öncülerinden Eugen Bleuler'in yönettiği Burghölzli Akıl Hastanesi'ndeki araştırmaları Jung'a psikiyatri alanında uluslararası bir ün kazandırdığı gibi, onu pek çok konuda Freud'la ortak görüşlere vardırıldı. Freud'un yakın çalışma arkadaşı olan Jung, aynı zamanda psikanaliz hareketinde önemli bir yer edindi ve Freud'un mirasçısı olarak görülmeye başladı. Ne var ki, ikisi arasındaki görüş ayrılıkları, özellikle de kişilik konusunda Freud'un cinselliğe verdiği belirleyici role, Jung'un katılmaması bu işbirliğini sona erdirdi. Freud'un çoğu düşüncesine karşı savlar içeren *Wandlungen und Symbole der Libido* (Libidonun Simgeleri ve Değişimleri) (1912), bu gelişmede bir dönüm noktası oldu. Daha sonra yayımlanan *Psikolojik Tipler*'de, Jung, içedönüklük ve dışadönüklük kavramlarını geliştirdi. Çocukluğu ve ilkgençliğindeki çarpıcı, alışılmadık ölçüde yoğun rüyalarıyla fantezilerini incelemeye girişti. Dinin psikolojisi üstüne çalışmalarını 1940'larda yayımladığı *Psikoloji ve Din*, *Psikoloji ve Simya* adlı kitaplarında topladı. 1961'de İsviçre'nin Küsnacht kentinde öldü.

İRİS KANTEMİR, Ankara'da doğdu. TED Ankara Koleji ve DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra uzun bir süre Almanya'da kaldı. Yurda döndükten sonra ODTÜ, Kadıköy Maarif Koleji ve Boğaziçi Üniversitesi'nde ders verdi. 1990 yılında emekli oldu. *Cumhuriyet Kitap*'ta yazıları yayımlandı. Hermann Hesse'nin *Bozkır Kurdu* ve *Masallar*'ını, Thomas Mann'ın *Seçilen* ve *Büyümlü Dağ*'ını, Amy Tan'ın *Mutfak Tanrısı*'nı, Carson McCullers'in *Düğünün Bir Üyesi*'ni, Juli Zeh'nin *Kartallar ve Melekler*'ini, Ketil Norstad'in *Erling'in Düşüşü*'nü Türkçeye kazandırdı.

İçindekiler

Önsöz	11
Giriş	19
Çocukluk Dönemi	23
Okul Yılları	45
Üniversite Yılları	113
Psikiyatrik Çalışmalar	147
Sigmund Freud	178
Bilinçdışıyla Çatışma	205
Yapıtların Oluşumu	239
Kule	264
Geziler	281
I. Kuzey Afrika	281
Iı. Amerika: Pueblo Yerlileri	290
Iıı. Kenya ve Uganda	298
Iv. Hindistan	321
V. Ravenna ve Roma	333
İmgeler	338
Ölümden Sonra Yaşam Üzerine	348
Son Dönem Düşünceleri	378
Geriye Bakış	410
Açıklamalar	417

Önsöz

“Kendi ruhuna bir teleskopla baktı. Düzensiz gibi görülenleri gördü ve güzel yıldız kümeleri gibi gösterdi ve bilincine dünyaların içinde gizli dünyalar kattı.”

COLERIDGE, *Defterler*

Bu kitabın oluşmasındaki ilk adım, 1956 yılında Ascona’da düzenlenen Eranos Konferansı sırasında atılmıştı. Yayıncı Kurt Wolff, Zürih’ten gelen arkadaşlarıyla konuşurken New York’taki Pantheon Books’un, C.G. Jung’un özgeçmişini yayımlamasını çok arzu ettiğini söylediğinde Jung’un çalışma arkadaşlarından Dr. Jolande Jacobi bu işi benim yapmamı önermiş.

Bu işin hiç de kolay olmadığını hepimiz biliyorduk, çünkü Jung, özel yaşamını ortaya sermeyi sevmeyen bir insandı. Bunu herkes bilirdi. Karar vermesi, kuşkuları nedeniyle çok uzun sürdü ama kararını verdikten sonra her hafta bir öğleden sonrasını bana ayırdı. Günlük programının yoğunluğu ve çabuk yorulduğu düşünüldürse (o zamanlar seksen yaşını geçmişti) bu, oldukça uzun bir zaman sayılır.

1957 baharında çalışmaya başladık. Kitabın bir biyografi değil de, Jung’un anlattığı bir özgeçmiş olması önerilmişti. Bu öneri kitabın biçimini belirledi. İlk günlerde, yalnızca sorular soruyor ve Jung’un anlattıklarını not ediyordum. Bir süre sonra, başlangıçtaki çekingenliği yok oldu ve işe sarıldı. Giderek artan bir ilgiyle kendisini, düşlerini, kişiliğinin gelişmesini ve düşüncelerini anlatır oldu.

Jung’un ortak çalışmaya olumlu yaklaşması, 1957’nin sonunda önemli bir adım atılmasına neden oldu. Uzun bir içsel çalkantı-

dan sonra uzun bir süredir gizli kalmış çocukluk imgeleri su yüzüne çıkmaya başladı; onların, yaşlılığında yazdığı kitaplarla bağlantısı olduğunu hissediyor ama tam bir bağlantı kuramıyordu. Bir sabah bana, çocukluk anılarını kendisinin yazmak istediğini söyledi. O güne dek, ilk anılarıyla ilintili birçok şey anlatmıştı ama hikâyesinde hâlâ boşluklar vardı.

Beklenmedik kararı çok işe yaradı, çünkü yazarken ne denli gergin olduğunu biliyordum. İçinden geldiğine emin olmasaydı böyle bir işe kalkışmazdı. Bu, özgeçmişini anlatmasının iç dünyasında onaylandığını kanıtlıyordu.

Bu gelişmeden sonra, şöyle dediğini yazmışım:

Benim kitaplarımın her biri kaderin isteğidir. Yazma işleminde beklenmedik şeyler olur, önceden kendime bir yol saptayıp yazamam. Bu özgeçmiş de, baştan düşündüğümünden çok farklı bir yere yöneldi. İlk anılarımı yazmak zorundayım, çünkü onları bir gün bile ihmal etsem hoş olmayan fiziksel belirtiler başlıyor. Çalışmaya başlar başlamaz bunlar yok oluyorlar ve zihnim berraklaşıyor.

Nisan 1958'de, Jung, çocukluk, okul yılları ve üniversitedeki yaşantısıyla ilgili üç bölümü bitirdi. İlk önce bunları, "Yaşamımdaki İlk Döneme Ait Olaylar" başlığı altında topladı. Bu bölüm, 1900 yılında üniversiteden mezun olduğu döneme kadardı.

Ancak bu, Jung'un kitaba katkısı değildi. Ocak 1959'da, Bollingen'de kalırken her sabah, artık ortaya çıkmaya başlayan kitabımızı okuyordu. "Ölümden Sonra Yaşam" bölümüne geldiğinde bana, "İçimde bir şey oldu. Bir şeyler değişti. Bunu yazmam gerekiyor," dedi. Böylece, en derin ve belki de en kapsamlı inançlarını içeren "Son Dönem Düşünceleri" oluştu.

Aynı yılın yazında, Bollingen'de, Kenya ve Uganda'yla ilgili bölümleri yazdı. Pueblo yerlileriyle ilgili bölüm, yerlilerin psikolojisini ele aldığı henüz bitmemiş bir yazısından alıntıdır.

Sigmund Freud ve Bilinçdışı'yla ilgili bölümlerin tamamlanması için Jung'un ilk kez içsel deneyimlerinden söz ettiği 1925 yılında yapılan bir seminerden bölümler ekledim.

"Psikiyatrik Çalışmalar" bölümü, Jung'un, 1956 yılında Zürih'teki Burghölzli Akıl Hastanesi'nde genç meslektaşlarıyla yaptığı sohbetlerden alınmıştır. O dönemde, torunlarından biri orada psikiyatrist olarak çalışıyordu. Konuşmalar Jung'un Küsnacht'teki evinde yapılmıştır.

Jung, kitabı okuyup bitirdiğinde onayladı. Bazı bölümlerinde düzeltmeler ve eklemeler yapmıştı. Bense onun yazdığı bölümleri, konuşmalarımızın kayıtlarına bakarak tamamladım, çoğu yerde maddeler halinde bıraktığı notlarını düzenledim ve yinelemeleri ortadan kaldırdım. Kitap yerleştikçe çalışmalarımız daha da kaynayıştı. Bölümler Jung'un dışsal yaşamına çok az ışık tutuyor. Kitabın özü, ruhun çok derin bir gerçek olduğuna inanan bir insanın zihin dünyasını ve deneyimlerini içeriyor. Jung'dan, dışsal olaylarla ilgili belirli bir bilgi istediğimde, hiçbir zaman yanıt alamadım. Aklında yalnızca, yaşamının ruhsal özü kalmıştı ve onları anlatmaya değer buluyordu.

Metnin düzenlenmesini zorlaştıran, biçimsel güçlüklerden ziyade kişisel nitelikte olanlardır. 1957 yılında, gençlik anılarını yazmasını isteyen bir mektuba verdiği yanıt şöyle:

... Çok haklısın. Yaşlanınca hem içsel hem de dışsal bağlamda gerilere, gençliğimizin anılarına dönüyoruz. Aşağı yukarı otuz yıl önce, öğrencilerim bana bilinçdışıyla ilgili düşüncelerime nasıl verdiğimi sormuşlardı. Bunu bir seminer vererek yanıtladım. Son yıllarda, özgeçmişimi de anlatmam gerektiğini belirten birçok istek aldım. Böyle bir şey yapmayı hiç aklım almıyordu, çünkü çoğu özgeçmişlerde bir sürü kendini aldatmaca ve düpedüz yalanla karşılaşmıştım. İnsanın kendini betimlemesinin olanaksızlığını bildiğim için böyle bir şeye kalkışmaya hiç niyetim yoktu.

Bir süre önce, özgeçmişimle ilgili bilgi istendi. Bazı sorulara yanıt verirken belleğimde saklanmış bazı nesnel sorunsalların daha yakından irdelenmeyi beklediklerini anladım. Bu nedenle düşündüm ve başka sorunsallara geçmeden yaşamımın başlangıcını nesnel bir biçimde ele alıp düşünmeye karar verdim. Bu öylesine zor ve farklı bir iş oldu ki, kendime yaşadığım sürece sonuçlarının yayımlanmayacağı sözünü vermek zorunda kaldım. Duygusal yoğunluğu önlemek ve huzurlu olabilmek için böyle bir karar vermem gerekiyordu. Canlı kalan tüm anıların huzursuzluk ve tutku yaratan duygusal deneyimler olduklarını anladım. Bu, tam nesnel olunabilecek bir durumdu! Mektubunuz, "doğal olarak" tam böyle bir işe girişeçeğim zaman geldi.

Yaşamımdaki "dışsal" olayların tümü rastlantıdır. Bana her zaman böyle olmuştur. Bu, kaderin bir marifeti. Yalnız içimdekilerin bir niteliği ve kalıcı bir değeri oldu. Sonuçta, dışsal olayların tümü silikleşti. Belki de zaten "dış" olaylar o kadar da önemli değillerdi ya da içsel gelişmemin aşamalarıyla örtüştükleri oranda önemliydiler. Yaşamımın dış göstergelerinin büyük bir bölümü bu nedenle yok oldular ya da tüm enerjimi onlara verdiğim için tükendiler. Doğru dürüst bir özgeçmiş aslında onlardan oluşma-

lı. İnsanın tanıdığı kişiler, gezileri, yaşadığı serüvenler, karıştığı olaylar, kade-
rin darbeleri vb. Oysa birkaç olay dışında, bunlar benim için bir hayal
dünyasına dönüştü ve neredeyse hiç anımsamıyorum. Hayal gücümü ha-
rekete geçirmedikleri gibi onları yeniden yapılaştırmaya da niyetim yok.

Tersine, “içsel” deneyimlerimle ilgili anılarım daha da canlandı ve
renklendi. Bu, ortaya bir betimleme sorunu çıkartıyor. En azından şu anda,
bununla başa çıkabileceğimi sanmıyorum. Bu nedenle, isteğinize ne yazık
ki, elimde olmadan olumsuz yanıt vermek zorundayım...

Bu mektup, Jung’un tutumunu gösteriyor. Daha önce, “böyle
bir işe girişeceğini” söylemiş olmasına karşın, mektup ret yanıtıyla
sona eriyor. Öldüğü güne dek kabul ve ret arasındaki uzlaşmazlık
asla tam olarak giderilemedi.

Jung, hiçbir zaman kuşkuculuktan ve gelecekteki okurlarından
kaçmaktan vazgeçmedi. Bu anıları bilimsel bir çalışma olarak gör-
mediği gibi, bir kitap olduğunu bile kabul etmiyordu. Kitaptan her
zaman, “Aniela Jaffé’nin projesi,” diye söz ediyor, katkıda bulundu-
ğunu söylüyordu. Arzusu üzerine kitap “Toplu Yapıtlar” a alınmadı.

Jung her zaman, yakın arkadaşları ve akrabalarından olduğu
kadar toplumun tanıdığı insanlardan da söz etmekten kaçınmıştır.
“Birçok ünlü insanla, bilimadamlarıyla, siyasetçilerle, kâşiflerle, sa-
natçılarla, yazarlarla, prenslerle ve işadamlarıyla tanıştım, ama
doğruyu söylemek gerekirse çok azı üzerimde önemli bir etki yap-
tı. Karşılaşmalarımız, okyanusta karşılaşan ve bayraklarını karşılık-
lı indiren gemilere benziyordu. Bu insanların çoğunun yanıtlaya-
mayacağı ya da yanıtlamamam gereken soruları oluyordu. Bu
nedenlerden dolayı o insanlar dünyanın gözünde ne kadar ünlü
olurlarsa olsunlar belleğimden silinmişler. Karşılaşmalarımızın bir
işlevi yoktu, bu nedenle unutuldular ve bir yere varmadılar. Hâlâ
canlı olan bazı anılardan da söz edemem, çünkü onlar yalnız be-
nim değil, başkalarının en içsel yaşamlarıyla da ilintili. Sonsuza dek
kapanmış kapıları toplumun önünde açamam.”

Jung’un da dediği gibi, özgeçmişinde yer alan içsel deneyim-
leri ve zengin düşünce ürünleri, dış olayların eksikliğinin yerini
dolduruyor. Özellikle de, bu kitaptaki dinle ilgili düşünceler onun
bıraktığı bir vasiyettir.

Jung, değişik açılardan dinsel sorunsallarla karşı karşıya kal-
mıştır. Çocukluk imgeleri onu dinsel gerçeklerle yüz yüze getirmiş
ve yaşamının sonuna dek de izlemiştir. Ruha ve onun belirtilerine
bitip tükenmeyen bir merakla sarılmış, bilimsel çalışmalarının kay-
nağını öğrenmeyi amaçlamıştır. Bunlar kadar önemli olan, doktor

olmasının verdiği bilinçtir. Jung, kendini her şeyden önce bir doktor olarak niteliyordu ve ruhsal bir hastalığın tedavisinde, hastanın dinsel görüşünün çok önemli olduğunu biliyordu. Bu gözlemi onun, ruhun ansızın dinsel içerikli yanı, “doğası dinsel imgeler” ürettiğini keşfetmesiyle örtüşür. Ayrıca, birçok nevrozun nedeninin, özellikle yaşamın ikinci yarısında ruhun bu ana niteliğinin göz ardı edilmesinden kaynaklandığını ortaya çıkarmıştır.

Jung’un din kavramı, birçok açıdan geleneksel Hıristiyanlıktan farklıdır. Özellikle de, kötülüğe ve Tanrı’nın tümüyle iyi ve şefkatli oluşuna farklı bir yaklaşımı vardır. Dogmatik Hıristiyanlık açısından Jung “dışta kalmış” bir kişidir. Dünyaca ünlü olmasına karşın yazılarının oluşturduğu tepki nedeniyle bu dışlanmadan kurtulamamıştır. Buna üzülüyordu Jung. Kitabın birçok yerinde bir araştırmacı olarak dinle ilgili düşüncelerinin doğru dürüst anlaşılmasının verdiği düş kırıklığından söz ediyor. Bir kez, “Ortaçağ’da olsaydık, beni yakarlardı,” dedi. Ancak ölümünden sonra din adamları, onun, yüzyılın din tarihinde önemli bir yeri olduğunu giderek daha çok vurgulamaya başladılar.

Jung, Hıristiyanlığa bağlılığını açıklıyor ve kitaplarının en önemlilerinde Hıristiyanın din sorunsallarını irdeliyordu. Yaklaşımı psikolojik açıdandır ve bu açıyla dinsel yaklaşım arasındaki bağlantıyı vurgulamıştır. Bunu yaparken Hıristiyanlığın inanç talebini, anlama ve düşünme gerekliliğince karşısına koyar. Jung’a göre din, doğal ve yaşam için gerekli bir şeydir. 1952’de genç bir rahibe, “Tüm düşüncelerim, güneşin çevresinde dolaşan gezegenler gibi Tanrı’yı merkez alıyor. Bu çekim gücünü yadsırsam en büyük günahı işlemiş olurum,” diye yazmıştı.

Tanrı’dan ve Tanrı’yla ilgili kişisel deneyiminden Jung yalnızca bu kitapta söz etmiştir. Gençliğinde kiliseye başkaldırdığını anlatırken bir kez, “O zaman Tanrı’nın kaçınılmaz bir deneyim olduğunun farkına vardım,” dedi. Bilimsel yazılarında Tanrı’dan çok ender söz eder, özenle, “insan ruhundaki Tanrı imgesi” terimini kullanır. Bu bir çelişki değildir. Birincisi, kendi öznel deneyimlerinin dili, ikincisi de, bir bilimadamının nesnel dilidir. İlkinde düşünceleri tutkular, yoğun duygular ve sezgiyle etkilenmiş bir birey uzun ve zengin yaşamını anlatır; ikincisinde de ortaya kanıtlar koymadan konuşmamayı bilinçli olarak tercih eden bir bilimadamıdır. Jung, bir bilimadamı olarak deneyimselliğe önem verir. Bu kitapta dinsel deneyimlerinden söz etmesinin nedeni okuyanların görüş açısını anlayabileceklerini düşünmesindedir. Öznel ifadelerini ancak benzer deneyimlerden geçmiş olanlar ya da başka bir deyişle, ruhlarında Tanrı imgesinin benzeri ya da eşi olanlar kabul edebilirler.

Jung, özgeçmişini hazırladığı sürece olumlu ve aktifti ama kitabının yayımlanması yaklaştığında uzun bir süre eleştirel ve olumsuz bir tutum takındı. Bu da anlaşılabilir bir şey. Toplum tepkisinden çekiniyordu. Bunun nedeni, içtenlikle açıkladığı dinsel deneyimler ve düşünceleri ve kısa bir süre önce yayımladığı, *Antwort auf Hiob* (Eyüb'e Yanıt) adlı yapıtının neden olduğu düşmanca tepkilerin henüz dinmemiş olmasıydı. Anlaşılama ya da yanlış anlamalar ona çok acı veriyordu. "Bu malzemeyi bir ömür boyu korudum. Hiçbir zaman dünyaya açıklamak istemedim. Buna da saldırırlarsa, öbür kitaplarımdan çok daha fazla etkilenirim. Eleştiri oklarının beni vurmaması ve onlara direnebilmem için bu dünyadan daha ne kadar uzaklaşmam gerektiğini bilemiyorum. İnsanların anlamadığı şeylerden söz etmenin ve yanlış anlaşılmanın verdiği yalnızlıktan yeterince acı çektim. 'Eyüb'e Yanıt' bu denli gürültü kopardığına göre anılarımda daha da beter tepki alacak. Bu özgeçmiş, bilimden edindiğim bilgilerin ışığında yaşamımın öyküsü. İkisi bir bütün. Dolayısıyla, bilimsel düşüncelerimi bilmeyen ya da anlamayanlar çok zorlanacak. Yaşamım bir anlamda, yazdıklarımın özünü oluşturuyor, yazdıklarım yaşamımın özünü değil. Kişiliğim ve yazma biçimim bir bütün. Tüm düşüncelerim ve çabalarım aynı zamanda 'ben'im. Bu nedenle, özgeçmişim 'ben'in yalnızca küçük bir parçası."

Kitabı hazırlanırken, Jung da bir değişim ve nesnelleşme sürecinden geçiyordu. Bölümler ilerledikçe sanki giderek kendisinden uzaklaşıyor ve kendine, yaşamının anlamına ve çalışmalarına uzaktan bakabiliyordu. "Kendime yaşamımın değerini sorsam, kendimi ancak yüzyılların ölçüleriyle değerlendirsem, 'Evet, bir anlamı var,' diyebilirim. Günümüzün ölçülerini kullanırsam hiçbir anlamı yok." Okurun da göreceği gibi, bu sözlerle ifade ettiği bireysellikten soyutlanma ve tarihsel sürekliliğe olan inancı kitap boyunca daha da güçlü ortaya çıkacak.

"Yapıtların Oluşumu" bölümü, Jung'un en önemli yapıtlarının içerdiği özün çok küçük bir parçasıdır. Başka türlü de olamaz, çünkü Jung, aşağı yukarı yirmi ciltlik bir çalışmayı ortaya koymuştur. Üstelik Jung, hiçbir zaman ne konuşmalarında ne de yazılarında düşüncelerini özet halinde vermeye gerek duydu. Bunu yapması istendiğinde her zamanki kesin tutumuyla, "Bunu yapmam olanaksız. Konuları irdelerken ayrıntılarına o denli emek verdikten sonra yazılarımın bir özetini yayımlamanın bir anlamını göremiyorum. Tüm kanıtları çıkarmam ve sınıflandırıcı ifadelere kaçmam

gerekir; bu da, çıkardığım sonuçların anlaşılmasını kolaylaştırmaz. Daha önce ağızlara sakız olmuş şeyler bana göre değil,” demiştir.

Bu nedenle okur, o bölümü geniş kapsamlı olarak değerlendirmemeli, belirli bir zamanda geriye dönük olarak verilen bir yanıt olarak almalıdır.

Yayıncının isteğine uyarak kitaba eklediğim açıklamaların, Jung’un çalışmalarını ve terminolojisini bilmeyen okurlara yardımcı olacağını umarım. Tanımların bazılarını, sözlüğü derleyen Dr. Kurt von Sury’nın izniyle, “Psikoloji ve Sınırları Sözlüğü”nden aldım ve Jung’dan alıntılar ekledim. Bu alıntılar yalnızca bir fikir vermek içindir; çünkü Jung mutlak bir tanımın yapılamayacağı kanısındaydı. Ruhsal gerçeklerle iç içe olan tanımlanması olanaksız öğelerin gizemli ve şaşırtıcı kalmalarının daha akıllıca olduğunu düşünüyordu.

Bu kitabı hazırlamamda bana birçok kişi yardım etti. Eleştirilerini ve önerilerini benden esirgemediler. Tümüne teşekkür borçluyum. Burada yalnızca, bu kitabın oluşturulmasını öneren Helen ve Kurt Wolff’a, çalışmalarım boyunca bana yardım eden Marianne ve Walther Niehus Jung’a ve sabırla bana önerilerde bulunan R.F.C. Hull’a teşekkür etmek istiyorum.

ANIELA JAFFÉ

Aralık 1961

Giriş

Yaşamım, bilinçdışının kendisini gerçekleştirmesinin öyküsüdür. Bilinçdışında var olan her şey dışı çıkıp varlığını göstermeye çalışır. Kişilikse, evreler geçirerek bilinçdışı durumundan kurtulup bir bütün olarak kendi deneyiminden geçmek ister. Kendimi bilimsel bir sorunsal olarak algılayamayacağıma göre, içimde oluşan bu gelişme sürecini izleyebilmek için bilim dilinden yararlanmam olanaksız.

İçsel dünyamızda kendimizi nasıl değerlendirdiğimiz ve insanın, *sub specie aeternitatis*¹ olarak nasıl görüldüğü yalnızca, mitler yoluyla ifade edilebilir. Mitler daha bireyseldir ve yaşamı bilime oranla daha kesin ifade ederler, çünkü bilim, bir bireyin yaşamının öznel çeşitliliğini doğru dürüst gösteremeyecek denli genel ölçüler kullanır.

Bu nedenle, seksen üç yaşında, kendi mitimi anlatmaya çalışacağım. Yapabileceğim, yalnızca yalın ifadeler kullanabilmek, yalnızca “öyküler anlatabilmek”. Bu öykülerin doğru ya da yanlış olmaları önemli değil. Önemli olan, bunların gerçekten “benim” öyküm ve “benim” gerçeğim mi, oldukları sorusu.

Özgeçmiş yazabilmek çok zor bir iş, çünkü kendimizi değerlendirirken bize yardımcı olabilecek ne nesnel bir temelimiz ne de standartlarımız var. Gerçek bir karşılaştırma yapabileme olanağımız da yok. Birçok açıdan, başkaları gibi

1. (Lat.) Sonsuzluğun kisvesi altında. (Y.N.)

olmadığımı biliyorum, ama aslında nasıl olduğumu bilemiyorum. İnsan kendini başka hiçbir yaratıkla karşılaştıramaz; o, ne bir maymun ne bir inek ne de bir ağaçtır. Ben bir insanım. Ama bunun anlamı ne? Her bir varlık gibi ben de ölümsüz Tanrı'dan kopmuş olmama karşın kendimi ne bir hayvanla ne bir bitkiyle ne de bir taşla karşılaştırabilirim. Yalnızca mitlere dayanan bir varlık insana oranla daha sınırsızdır. Öyleyse bir insan, nasıl olur da kendisiyle ilgili kesin yargılara varabilir?

Biz denetleyemediğimiz ya da yalnızca bir bölümünü yönlendirebildiğimiz ruhsal bir süreciz. Bunun sonucunda da kendimizle ya da yaşamımızla ilgili kesin bir karara varamıyoruz. Varabilseydik bu durumla ilgili her şeyi bilirdik. Oysa yalnızca bilir gibi yapıyoruz. Bu ruhsal sürecin özünde nasıl oluştuğunu da bilmiyoruz. Bir yaşamöyküsü anımsadığımız kadarıyla bir yerde ve belirli bir noktada başlıyor. Aslında o anda bile aşırı karmaşık. Yaşamın bize neler getireceğini de bilmiyoruz. Bu nedenle, öykümüzün başlangıcı yok; amacı da ancak aşağı yukarı tahmin edilebiliyor.

İnsan yaşamı belirgin olmayan bir deneyim. Yalnızca sayısal açıdan ele alındığında olağanüstü bir oluşum. Bireysel olarak ele alındığındaysa öylesine uçup gidici ve öylesine yetersiz ki herhangi bir şeyin var olabilmesi ve de gelişebilmesi gerçekten bir mucize. Bu gerçek, beni çok önceleri, henüz bir tıp öğrencisi olduğum zamanlarda öylesine etkilemişti ki zamanı gelmeden yitip gitmemem bile bana bir mucize gibi gelmişti.

Yaşam bana hep kök gövdeden beslenen bir bitkiyi anımsatır. Yaşamın kök gövdede saklandığı ve görünmez olduğu doğrudur. Toprağın üzerinde görünense yalnızca tek bir yaz dayanır; sonra da solar gider. Kısa ömürlü bir görüntü bu. Yaşamların ve medeniyetlerin sonu gelmeyen oluşumlarını ve yok olup gidişlerini düşündüğümüzde mutlak bir hiçliğin etkisinden kurtulamayız. Buna karşın ben, hiçbir zaman sonsuz akışın altında yaşayan ve sürekliliği olan bir şeyin var olduğu duygusunu yitirmedim. Gördüğümüz geçici bir to-murcuktur. Kök gövdeyse kalıcıdır.

Sonuç olarak bence, yaşamımla ilgili anlatmaya değer şeyler yalnızca geçici olmayan dünyanın geçici dünyada ortaya çıktığı anlardır. Bu nedenle, en çok içsel deneyimlerimden söz edeceğim. Bunlar gördüğüm düşleri ve imgeleri de kapsıyorlar ve benim bilimsel çalışmalarımın *prima materia*'sını¹ oluşturuyorlar. Üzerinde çalışılması gereken taşın billurlaşabilmek için içinden çıktığı, akıp giden yakıcı lavlardır bunlar.

Diğer anılar, geziler, insanlar ve çevrem bu içsel olayların yanında ikincil kalır. Birçok kişi bizim zamanımızın öykülerine ortak oldu ve bunları yazdı. Okuyucu ne olup bittiğini merak ediyorsa en iyisi onların yazdıklarını okusun ya da bu olayları ona aktaracak birini bulsun. Yaşamımın dışsal gerçeklerinin çoğu belleğimden silindi ya da onları hayal meyal anımsayabiliyorum. Oysa “öbür” gerçek olan, bilinçdışıyla mücadelem belleğime bir daha hiç unutulmamacasına kazındı. Onlarda her zaman zenginlik ve doyum buldum. Gerisi hep arka planda kaldı.

İnsanlara gelince; adları ilk günden beri kader kitabımda varsa, belleğime bir daha hiç silinmemecesine yazıldılar ve onlarla her karşılaşma aynı zamanda belleğimi yenilemek anlamına geldi.

İçsel deneyimler, yoluma çıkan dışsal olaylara damgalarını vurdular ve ne gençliğimde ne de daha sonraları değerlerini yitirdiler. Yaşamın sorunlarına ve karmaşıklığına içimizden bir yanıt gelmezse, bu olayların sonuçta çok da fazla bir anlamı olmadığını çok önceleri sezdim. Dış dünya, içsel olanın yerini alamaz. Bu nedenle, dışsal olaylar açısından yaşamım zengin değil. Onlarla ilgili söyleyecek fazla bir sözüm de yok; anlatsam boş ve içeriksiz oldukları duygusuna kapılıyım. Kendimi yalnızca içimde olup bitenlerle anlayabilirim. Yaşamamı benzersiz kılanlar onlar ve özgeçmişim de onlarla ilgili.

1. (Lat.) Birincil madde. (Y.N.)

Analitik psikolojinin kurucusu Carl Gustav Jung, 1957 baharında 81 yaşındayken, hayatını ve anılarını, meslektaşı ve yakın dostu Aniela Jaffé'ye anlatmayı kabul etti. O güne dek yaşamöyküsünü yazması yolundaki tüm önerileri geri çevirmiş olan Jung, belirli aralıklarla düzenlenen söyleşilerde, yaşamının hiç bilinmeyen yönlerini Jaffé'ye anlattı. İki yıldan fazla bir zaman kendini bu uğraşa adamakla kalmadı, 1961'deki ölümüne kadar kitabın son biçimini almasına da katkıda bulundu.

Anılar, Düşler, Düşünceler insan zihninin en büyük kâşiflerinden birinin yaşamının en gizli köşelerine kadar uzanan içten açıklamalarından oluşuyor. Bu benzersiz kitap, kişilik, rüyalar ve fanteziler ile din konusunda tüm insanlığı etkileyen düşünceler geliştirmiş olan Jung'un, ilginç ve bir o kadar da saklı kişiliğini kendi ağzından gözler önüne seriyor. Bilimadaminin, önce hayranı olduğu ama giderek derin görüş ayrılıklarına düştüğü Sigmund Freud'la ilişkilerine birinci elden ışık tutuyor.

Kapaklık fotoğrafı: © Douglas Glass/Pool Popper/Popperfoto/Getty Images

 can

© canyayinlari.com • twitter.com/canyayinlari • facebook.com/canyayinlari

ISBN 978-975-07-2497-8

9 789750 724978